

A Stratégiai Felmérő Bizottság jelentése

A Magyar Hadtudományi Társaság 2009. március 26-i Küldöttgyűlése elvi állást foglalt a „Stratégiai Felmérő Bizottság” (továbbiakban Bizottság) létrehozásáról. Ez állásfoglalás alapján a Társaság Elnöksége 2009. májusi ülésén meghatározta a Bizottság három területre szóló mandátumait, és felkérte tagjait: Dr. Holló József Ferenc nyá. altábornagy – a Bizottság elnökét - , valamint Dr. Pataky Iván nyá. ezredes, Dr. Turák János nyá. ezredes és Dr. Várhegyi István nyá. mk. ezredes urakat, tagjait a felmérő munka elvégzésére.. A mandátum három területre szólt: a szervezeti egységek helyzetre, a szakértői rendszerre és a belső költségvetési arányokra. A Figyelembe véve, hogy a széleskörű felmérés során a Társaság meghallgatott tagjai az eredetileg meghatározott mandátumi területeknél lényegesen szélesebb kört érintve mondták el lényegre törő és figyelemre méltó észrevételeiket, javaslataikat Bizottságunk úgy döntött, hogy ezeket is bemutatja jelentésében és javaslataiban. A változásokról az Elnökséget a 2010. március 5-i ülésén tájékoztattuk.

A Bizottság felmérő munkájának első részét – az MHTT szakosztályai, klubjai, tagozatai elnökségei, vezetői túlnyomó többségével folytatott, felmérő és véleménygyűjtő megbeszéléseket - befejeztük. A tapasztalatokat feldolgoztuk, és jelen jelentésben terjesztjük a 2010. március 29-i Küldöttgyűlés elé. Az írásos jelentés kiegészítéseként a március 26-i Küldöttgyűlésen A Bizottság elnöke a meghallgatás során elhangzottak alapján kialakított **Bizottsági javaslatokról**, lényegbevágó észrevételekről szóban is beszámol. Egyúttal tájékoztatjuk a **Küldöttgyűlést**, Bizottságunk a felmérés során arra a véleményre jutott, ahhoz, hogy az MHTT jelenlegi helyzetéről, perspektíváiról teljesen objektív képet kapjunk és így tárgyilagos, elfogulatlan véleményt, erre épülő javaslatokat tudjunk a Küldöttgyűlés elé terjeszteni, túl kell lépnünk az MHTT szervezeti belső körén. És amennyiben a Társaság érdemi „stratégiai” célokat is meg kíván fogalmazni, feltétlenül ki kell kérni az együttműködők, a támogatók – így a HM, a VK, a ZMNE, a MTA, országos és területi katonai szervezetek, valamint a honvédelemmel, nemzetvédelemmel, rendvédelemmel, biztonságpolitikával foglalkozó tudományos társaságok, kutató intézetek, egyetemek véleményét is,. Bővíteni kell a felmérésben érintettek körét. Előzetes kapcsolatkereső megkeresésünkre oly jelzéseket kaptuk, hogy e munkával feltétlenül várjuk meg a 2010. évi választásokat. Egyrészt, mert a mindenki által jól ismert jelenlegi politikai helyzetben félreérthetővé, politikai lépésként is

értékelhetővé válhat szándékunk. Alapszabályunk 1.§.-ában megfogalmazottak szerint, a Társaság „állami szervektől, politikai pártoktól, mozgalmaktól és egyéb csoportosulásoktól független... társadalmi szervezet, amely pártoktól támogatást nem kap...” ezért még a látszatát is el kell kerülni az ilyen lépéseknek. Másrészt érzékeltük néhány szervezet, bizonytalankodó, a határozott állásfoglalást kerülő helyzetét, arra a döntésre jutottunk, hogy a külső szervezetekkel való eszmecsereket, a választásokat követő hónapokra hagyjuk. Erről tájékoztattuk az MHTT elnök urat is. A meghatározott határidőre - e jelentett korlátozó tényezőket is figyelembe véve – elkészült jelentésünkkel befejezettek tekintjük megbízatásunkat.

Történeti előzmények és a Társaság jelenlegi helyzetének megítélése

Eredeti célunk szerint a Bizottság csak öt év távlatig nyúlt volna vissza a múltba összehasonlítási alapok megállapításához, Azonban már az első beszélgetések, meghallgatások megértették velünk, hogy egy hosszú folyamat következménye jelenlegi helyzetünk, amely nem szakítható ki annak a közegnek, amelyben a Társaság tagjainak túlnyomó többsége és dolgozik, a honvédelmünk, honvédségünk folyamatos átalakulási folyamatából és ezzel párhuzamosan jelentős leértékelődéséből.

A Magyar Hadtudományi Társaság ritka történelmi pillanatban, mondhatni „kegyelmi állapotban” alakult meg. Első lépései egybe estek a rendszerváltást közvetlenül követő hónapokkal. Egy olyan megújulási folyamat kezdetével, amikor felmondva a Varsói Szerződést, hadtudományunk fő feladata – amellyel mindenki egyetértett, egy önálló nemzeti honvédelem megteremtése lett. Hiánypótlóként, űrt töltött be a Társaság. Munkáját igényelte a honvédség vezetése és a társadalom túlnyomó többsége. Mi sem bizonyítja jobban, minthogy a vezérkari főnök személyesen nyitotta meg és vett részt alakuló ülésünkön. A Társaság kinyilvánított célja volt, összefogni mindazokat, akik a hadtudomány fejlődését és a honvédelem ügyét tudományos tevékenységükkel szolgálni kívánják, vagy komolyan érdeklődtek iránta. Továbbá azokat, akik a szakterületükön végzett honvédelmi, rendvédelmi tevékenységet segíteni akarták, és nem utolsó sorban jelentős szakmai önművelési igény is motiválta elhatározásukat. A Társaság meghirdetett céljaival, föl vállalta az MTA 1883-ban létrehozott Hadtudományi Bizottság egykori céljait. Nevezetesen a hadtudomány fejlődési folyamatának, az egyetemes tudomány rendszerében végzett tevékenységének figyelemmel kísérését, a hadművészet fejlődésére vonatkozó ismeretek feldolgozását, valamint a **nemzetközi hadtudományi együttműködés lehetőségeinek és formáinak, fejlesztését.** Röviden: hadtudományi kutatás, fejlesztés mellett, önképzőkör és hazai, valamint nemzetközi ismeretterjesztés. Az indulás, biztató volt. Elég a három, űrt pótló és országos tudományos elismerést kiváltó – valóban kiváló – lexikonra, továbbá a

számtalan sikeres rendezvényre, kiadványra és az akkor induló, mai napig kiemelkedő mértékadó folyóiratra, a **Hadtudományra** hivatkozni. Úgy tűnt, hogy a Varsói Szerződés doktrínája alól szabadult, önállósodó magyar hadtudomány felelős műhelyévé és ismeretterjesztőjévé válik az MHTT. A következő évek azonban – minden, egyes területeken vitathatatlanul jelentkező, és mai napig meglévő sikerek ellenére – fokozatos, lassú leértékelődés képét mutatják. És, bár leszögezhető, hogy ez kép elsősorban nem az MHTT rossz, vagy romló képet mutató munkájának következménye, hanem a honvédelem egészére jellemző beszűkülő képet tükrözi. Ugyanakkor jelzi a Társaság ezzel arányosan növekvő felelősségét is. **Bizottságunk nem tartja túlzásnak kijelenteni, hogy napjainkban, hazánkban a Magyar Hadtudományi Társaság az egyetlen olyan katonai és társadalmi szervezet, amelyik hangsúlyozottan a hadtudomány és honvédelem összes területét átöleli és műveli!** A Bizottság véleménye szerint azonban a Társaság sem használta ki teljes mértékben a rendelkezésére álló vitathatatlan nagy és értékes szellemi kapacitását a tagságnak. Ezt azért tartjuk veszélyesnek, mert határozott és kellő hadtudományi ismeretterjesztő képességgel rendelkezők hiányában – akkor, amikor a társadalomban érzékelhető érdeklődés és igény van rá – az általunk be nem töltött űrt amatőrök és önjelölt „szakértők” töltik ki. Bízató jel, hogy tagjaink tisztában vannak e helyzettel és munkájuk jelentőségével. Csupán a kifelé nyitásból származó lehetőségek hiányzanak.

A honvédelem általános társadalmi elfogadottságának, megítélésének leromlásának hatása alól a Társaság sem tudta kivonni magát. A ZMNE és a csapatok tisztai, tiszthelyettesi állományába jelentkezők száma jelentős mértékű csökkenése, minőségének visszaesése, az ebből fakadó kontraszelekció jövőre gyakorolt hatására fel kell figyelni. Érdemes összevetni a magyar katonák társadalmi megbecsültségét, a románokéval ahol a kiemelkedő első helyen (!), osztoznak az ortodox egyházzal, vagy a szlovák haderő szintén előkelő helyzetével.

Tagságunk érzékeli a Társaság megbecsültségének, anyagi lehetőségeinek az első időszakokhoz viszonyított jelentős visszaesését, mindenekelőtt a HM, és felelős katonai vezetőszervek részéről. És ezt nem csak az érintett szervek megbecsülése visszaesésének, hanem az MHTT nem eléggé hatékony érdekérvényesítésének, meggyengült kapcsolatainak a rovására is írja, kihangsúlyozva a jó kapcsolatok, az érdekérvényesítés, és a hatékony önpropaganda szükségességének fontosságát.

A tagság kiemelten fontosnak ítéli az MHTT jelenlegi és jövőbeni szereplésének jelentőségét, rámutatva, hogy a honvédelmi kormányzati és társadalmi reputációjának, erkölcsi és anyagi lehetőségeinek csökkenése miatt is, éppen annak ellensúlyozására, a teljes honvédelmi kultúra - és nem csak egyes elemeinek - hazai fenntartásában, művelésében a Társaságnak **meghatározó szerepe és növekvő nemzeti felelőssége van és lesz.** Tagságunk bár egy része, rövid néhány évtized alatt különböző koalíció, eltérő felfogású

katonai doktrínák „művelőjeként” szolgált, de mindég tudatában volt, hogy főfeladata a haza teljes értékű védelme. Ebben valóban példamutató. És Társaságunk kötelessége, meghatározó érdeke, hogy az is maradjon. Legtöbbek véleménye szerint főfeladatainknak egyike a teljes katonai kultúra művelése, ismeretterjesztése, képviselése. Csekély a tüzérségünk, elenyésző a harckocsik száma, alig van polgári védelmünk, és nincs határőrségünk, de mind a négy kiragadott területtel hatékony szakosztályok foglalkoznak.

Ez azonban nagyobb produktivitást követel meg mind az elnökségtől, mind a szakosztályoktól. Az **elnökség** az utóbbi években megelégedett néhány központi rendezvénnyel. Ezek is többnyire belterjesek voltak, elsősorban az MHTT és a ZMNE belső köreit mozgatták meg. Több és változatosabb, széles kört, bevonva a médiát is - érintő „nagy rendezvényt”, valamint szűkebb témájú szakmai vitát, tematikus kiadványt, és mindenekelőtt hatékony gyakori közszereplést várnak a Társaság vezetésétől. Ezekre több javaslat is elhangzott. Sorozatosan látogatnak hazánkba jelentős NATO és EU katonai, biztonságpolitikai szakemberek, el kellene érni, hogy az MHTT részére is megszólaljanak. Célszerű lenne feleleveníteni a több mint, másfél évvel ezelőtt sikeresnek bizonyult kezdeményezést, a jelentősebb országok katonai, légügyi attaséinak meghívásait. Hasonlóan érdemes lenne a külföldi kiküldetésekből (missziókból), tanulmányutakról, katasztrófák elleni küzdelemből hazatérő parancsnokokat, szakembereket stb. fölkérni, hogy számoljanak be tapasztalataikról. Tagjaink munkájának eredményeként évente több, közérdeklődésre számot tartó tudományos értékű könyv jelenik meg. Ezek bemutatását, értékelését, propagálását viszonylag ritkább esetben végzi a Társaság központi szervezésben. Vagy maga a kiadó, vagy a szakosztály, vagy más szervezet él e lehetőséggel. A produktivitás kérdéséhez tartozik az is, hogy kevés a vidéki tagozatunk, azok is magukra hagyottak. Még a központi rendezvények – pl. elnökségi ülések – során sem veszik a rendezők gyakran figyelembe – ideutazásuk időszükségleteit.

Az előzőekben felhívtuk a figyelmet, a tiszti pályára jelentkezők számának viszonylag jelentős csökkenésére és az ezzel kapcsolatos minőségromlásra. Ez a helyzet, több területen jelenthet veszélyt a Társaság számára. Az első, a taglétszám jelentős mértékű csökkenése már most érzékelhető. Úgyszintén érezhető az előregedés ténye. Sok szakosztályban a nyugállományúak alkotják a tagok többségét. És ez várhatóan jelentős felfogásbeli eltérésekhez vezethet, ami nem jelent bajt, ha a szakosztály megfelelően felkészült a viták kezelésére. Az újonnan katonai pályára jelentkezők egy részében tapasztalható, hogy nem az egész életre szóló hivatás választás vágya, akarata, tudata, motiválja választásukat. Helyébe, az elkötelezettséget nem vállaló életformára jellemző, az életben bármikor felcserélhető foglalkozás felfogás képe lép. E kérdésre a válasz átfogóbb vizsgálatot érdemel. Célszerű az arra felkészültekből, egy ad hoc bizottságot felkérni javaslatok kidolgozására a lehetséges megoldásokra.

Komoly hibaként tartják sokan számon azt a tényt, hogy az MHTT gyakorlatilag „egy lábon áll”, kölcsönvéve egy nyilatkozó plasztikus hasonlatát. Vitathatatlan, hogy a ZMNE adja – ráadásul tiszteletreméltó önzetlenséggel – az MHTT „fizikai létehez” szükséges feltételek túlnyomó többségét. Ezért őszi köszönet jár. Ugyanakkor megállapítható, hogy Társaságunk a HM és BM meglévő támogatása mellett, közel sem használja ki azt a lehetőséget, hogy a katonai, rendészeti intézetek többsége a fővárosban van. Hasonlóképpen elhanyagoljuk a vidéken lévő alakulatokban rejlő lehetőségeket. Mint MHTT, a szakosztályok tagjai ritkán járnak hozzájuk előadásokat, vitaesteket stb. tartani, ezzel felkeltve az érdeklődést a Társaság iránt és tagokat toborozni.

A Társaság jelenlegi helyzete elismertsége fokmérőjének is tekinthető, hogy szakosztályok tagjai közül viszonylag kevesen dolgoznak HM, VK szerveknél. Ez egyrészt jelzi az MHTT részére nélkülözhetetlen, a honvédelmi vezetésével való mindennapi kapcsolatok viszonylag alacsony szintjét, esetenként hiányát, másrészt – áttételesen – azt is, hogy a „hivatal” nem igényli, nem tartja fontosnak a Társaság egésze széleskörű, tudományosan megalapozott véleményét, hanem bezárkózik saját – politika által diktált – elhatározásaiba.

Az Alapszabályt és az elnökség, valamint a szakosztályok munkáját érintő észrevételek, javaslatok

A tagság az elhangzott vélemények alapján az Alapszabályt rendeltetésének megfelelőnek tartja. Alkalmasnak arra, hogy a Társaság működését, napi életét – kisebb módosításokkal – továbbra is szabályozza. Különösen fontos, hogy **az 1.§., 1. pontja, mint egész tevékenységünket meghatározó elv, hosszú távon változatlan maradjon.** A Társaság szervezeti felépítését és működési rendjét meghatározó **a IV fejezetet** a tapasztalatok, vélemények alapján azonban **célszerű módosítani.**

A jelenlegi elnök személyét teljes mértékben leköti a belső napi élettel, belső problémákkal való érdemi foglalkozás, ezért korlátozottak a lehetőségei a külső, hazai és nemzetközi szakmai és főleg társadalmi kapcsolatok nélkülözhetetlenül fontos építésére, folyamatos fenntartására. Az előző fejezetben jelzett problémák mondhatni többsége a külső kapcsolatok hiányára, vagy elégtelen voltára vezethetők vissza. Ezért a Társaság „arculatának” széleskörű megismertetésére, képviseletére, a nélkülözhetetlen hazai és külföldi tudományos, szakmai, és társadalmi kapcsolatok fenntartására, elmélyítésére, a Bizottság szükségesnek tartja egy széles, (ismételten kiemeljük: hazai és nemzetközi) katonai, tudományos és társadalmi körben ismert és elismert személyiséget felkérni, megválasztani **társadalmi elnöknek.** Feladatait kiemelten, önálló paragrafusban, kell szabályozni, pontosan rögzítve jog és hatáskörét.

A napi munka, a belső szervezeti élet irányítására és az együttműködési szerződésekben szabályozott közvetlen munkakapcsolatok bonyolítására a Bizottság célszerűnek tartja, – fizetett beosztásban – egy számon kérhető, közgyűlés által jóváhagyott, és az Alapszabályban rögzített munkaköri leírással rendelkező **ügyvezető elnöki feladatkör beállítását**. Egyben ő vezetné a titkárság tevékenységét is. A jelenlegi **alelnöki** feladatkör, az előzőekben vázolt módosításokhoz hozzáigazítva, pontosítva, megmarad. **Az Intéző Bizottság** feladat és munkaköre, valamint jogállása ennek megfelelően módosítandó. A Társaság tevékenységének fontosságát nem szükséges bizonyítani. Tevékenységét folyamatosan széles körű nyilvánosság elé kell tárnunk, ezért a Bizottság javasolja egy **Társasági szóvivői funkció** létesítését. A társasági szóvivő – a társadalmi elnök, vagy az ügyvezető elnök közvetlen munkatársaként – feladata lenne a médiával, a számításba jöhető HM és BM szervekkel, civil szervezetekkel kiépíteni és folyamatosan fenntartani a kölcsönös tájékoztatást (a PR munkát) és a megfelelő kapcsolatokat. A Bizottság véleménye szerint e feladatkörre elsősorban kapcsolattartó, kommunikációs, és szervezőképességgel rendelkező személyt célszerű felkérni.

Sokan észrevételezték, hogy bár a Társaság nevében szerepelteti a „hadtudomány” megnevezést, a társasági tagság nincs ennek megfelelő kritériumokhoz kötve. A felvétel során nincs elváráshoz, a tagok tudományos tevékenységéhez, tudományos fokozatához, publikációs, vagy oktatói munkájához kötve a tagság megszerzése. Így a tagság megszerzése nem jelent különösebb tudományos elismertséget. E felvetett észrevételt figyelemre méltónak tartja Bizottságunk, azzal a megjegyzéssel, hogy jelenleg, amikor a Társaság tagságának létszáma visszaesett és működőképességét jel befolyásolja a tagdíjakból befolyó jövedelmünk, most nem tartjuk célszerűnek e javaslatot napirendre tűzni. Nagyon megrostálná tagságunkat, és visszavetné a fiatalok jelentkezését, ami perspektivikusan károsan hatna ki a Társaság fejlődését. Nem szabad abba a hibába esni, hogy elefántcsont-toronyban élő kis közösségként működünk, mert ez életveszélyes a Társaság jövőjére és fennmaradására nézve. E helyett inkább folyamatos tudományos önművelésre, tevékenységre serkentő tagsági fokozatok beállítását tartanánk hasznosabbnak. Például szenior és junior, vagy ifjú és mester fokozat stb., továbbiakban pedig tényleges tevékenységhez kell kötni az előrelépési lehetőséget.

Mivel mindkét felvetés, javaslat Alapszabály módosítással jár, javasoljuk, hogy a Küldöttgyűlés – egyetértés esetén – jelöljön ki egy jogi szakértővel is rendelkező Bizottságot a módosítás kidolgozására.

Szakosztályi élet

A Társaság munkájának, napi életének meghatározó motorjai a szakosztályok, klubok és vidéki tagozatok, röviden fogalmazva: szakosztályok. Jelenleg 25 szakosztály működik. Munkájuk nélkülözhetetlen, közvetlen összekötő és mozgósító kapcsolatot jelentenek a Társaság vezérkara és a tagság között. Eredményeik, munkájuk színvonala, hatása, tagságuk létszáma, összetétele, aktivitása azonban jelentősen eltérő. Jelentésünkben nem értékeljük az egyes szakosztályok eredményességét. Ezt megtették maguk a szakosztályok egyrészt éves beszámoló jelentéseikben, másrészt a beszélgetések során önmagukról kialakított tárgyilagos beszámolóikban. Az eltérő színvonalat jelzi, hogy 2008-ra mindössze a szakosztályok 50 százaléka számolt be írásos formában az év során végzett tevékenységéről. Köztük van olyan kiemelkedő munkáról beszámoló szakosztály, amelyik perspektivikus és rövid-távú kutatási terv alapján dolgozik, és van, amelyik mondhatni máról-holnapra él.

Rendezni kell a Társaság szakértőinek kérdését is. A hadtudomány területei gyorsan fejlődnek, helyben topogás esetén az ismeretek átlagosan – egyes felmérések szerint 5-6 évenként - elavulnak. Ebből következik, hogy mind a szakértők megbízásának rendszerét, mind működésük minőségének ellenőrzését felül kell vizsgálnunk. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a szakértők tevékenységének színvonala sokak szemében egyben a Társaság „névjegye” is, már a felvételnél, a megbízás kiadásánál erős kontrollal kell élnie mind az ajánló szakosztálynak, mind a Társaság vezetésének. Az elhangzott vélemények szerint csak az kapjon ilyen megbízást, aki már bizonyított a tudományos munkában, vagy az oktatásban, és megfelelő gyakorlattal, kommunikációs képességgel rendelkezik. Ezt követően legalább két évenként a Társaság tartson részükre egy tájékoztató, módszertani, tapasztalatcsere napot. Továbbá nélkülözhetetlen a Társaság szakértőinek meghatározott követelmények szerinti rendszeres – legalább 5-6 évenkénti - újraminősítése. Úgyszintén célszerű szabályozni a Társaság által felvállalt tudományos igényű munkákba, kutatási feladatokba történő személyi bevonás rendjét.

A Társaság 20 éves fennállása alatt, a különböző hadtudományi ismeretcsoportok elkülöníthetősége mentén, élve az Alapszabály adta lehetőségekkel, túlzottan szétaprózódott a szakosztályi tagozódás. A tagság túlnyomó többségének véleménye szerint a kis létszámú, túlzottan leszűkített, illetve egymást részben átfedő érdeklődési körrel bíró szakosztályok megosztják – elaprózzák és beszűkítik – a tagság aktivitását, gátolják a közös érdeklődésre számot tartó tudományos és szervezési információkhoz jutás folyamatát, a szakmailag illetékes külső intézményekkel történő kapcsolattartás megfelelő kialakítását, valamint az alaptudományi ágazatot általánosan érintő kérdések közös feldolgozását. Ez a szakosztályok befelé fordulását eredményezte. A szétaprózódás feleslegesen túlterhelte és megnehezítette a Társaság központi vezető szervének az Intéző Bizottságnak, a szakosztályok irányába végzett hatékony munkáját. Hiányos a szakosztályok közötti együttműködés és átjárhatóság, információ csere. Bonyolult egymás rendezvényeinek látogatása.

A szakosztályok személyi lehetőségei jelentősen eltérők. A szakosztályi munkában és életben ténylegesen részt vállalók (aktív tagok), a nyilvántartásban szereplők felére, kétharmadára becsülhetők. Ez károsan befolyásolja a tagdíjfizetési fegyelmet. A korosztályi összetétel - mint előljáróban jeleztük már – egyre kedvezőtlenebb. Néhány a közelmúltban alakult „fiatal” szakosztályt leszámítva erősen csökken a még munkakorúak száma. Nem elég erőteljes a hadtudomány iránt érdeklődő fiatalok bevonása a szakosztályi életbe, bár vannak példamutató kezdeményezések is. Ez a helyzet érezhetően visszafogja a szakosztályi tevékenység aktivitását, a friss erők bekapcsolását. Ez azért veszélyes helyzet, mert következményeként az MHTT fokozatosan leszakad a hadtudomány területén működő katonai, hivatali, és más polgári kutató intézetekben, egyetemeken, főiskolákon párhuzamosan végzett kutató tevékenység színvonalától, elveszti a kezdeti években kialakult tekintélyét, megbecsültségét és avantgárd szereplőből nyomkövetővé válik. Szétesési hajlamra utal, hogy néhány kivételtől eltekintve, a „rokon” tudományterületek nem működnek együtt.

A szakosztályok egy része „személyfüggő”, ami önmagában még nem hiba. Egy-egy meghatározó tudományos vezéregyéniség mellett komoly színvonalú értékű munkaműhelyek alakultak ki, és alakulhatnak ki a jövőben is. Probléma akkor keletkezik, ha e vezéregyéniség nem „nevel” maga mellé utódot. Nincs, ki átvegye tőle a stafétabotot. Az addig sikeresen produkáló szakosztály fokozatosan visszaesik. Ez nem egyszerűen szakosztály probléma, hanem kihatásait tekintve társasági kérdés. A vezetésnek nem szabad csak a Társaság egészét érintő kérdésekkel foglalkozni, hanem fokozott figyelemmel kell kísérni az egyes szakosztályok életét és segíteni, támogatni munkáját.

A szakosztályi munka szervezettsége, hatékonysága eltérő. A csekély számú példásan szervezett, hazai és nemzetközi szintű rendezvény szervezésére, vagy saját kiadvány, sőt periodika megjelentetésére képes szakosztály kivételével a szakosztályi munkavégzés tudományos értékének csökkenése, a szervezeti munka formalitásának növekedése tapasztalható. Kritikusan szemlélve a munkát, megállapítható, hogy jelenleg néhány szakosztály alkalmas csupán tudományos alkotó műhelyként való tevékenységre, a túlnyomó többség pedig önképzőköri munkára. Amit nem szabad hibának értékelni, mivel a Társaság Alapszabálya 2. §. 1./c. valamint a 2./e. pontja az önművelést, ismeretbővítést, ismeretterjesztést is feladatként határozza meg. A fejlődés, és elismertté válás útja azonban az, ha a Társaság mindkét területen, mértékadó színvonalon produkál. E megjegyzéssel, jelezni akarjuk, hogy az MHTT Alapszabályban vállalt összes feladatával foglalkozni kell és fokozatosan bővítve, a feltételek megérését követően válni kutató műhellyé.

A szakosztályok munkáját alapvetően a szakosztályvezető és a szakosztály vezetőség felelősségérzete, aktivitása, eredményes kapcsolatépítő és szervező képessége határozza meg. Alapelvként leszögezhető, hogy a Társaság megbecsültsége elsősorban a hatékony és céltudatos szakosztályi tevékenységen

alapult. A tagság munkája megbecsültsége elismerésének jól bevált rendszere az évente adományozásra kerülő **két megbecsült és jelentős pályadíj**. Az elhangzott vélemények szerint e díjak azonban a társadalom felé nem sokat jelentenek. Ellentétben a többi tudományos és művészeti társaság, szervezet által adományozott hasonló értékű elismeréssel, a Társaság által adottak semmilyen írott és elektronikus sajtóvisszhangban nem részesülnek. Zártkörű, többnyire a ZMNE rendezvényéhez kapcsolva kerülnek átadásra. Feltétlenül változtatni kell e helyzeten, megadva az elismerések megérdemelt rangját. Például egy **MHTT napja alkalmából megfelelő ünnepélyességgel és nyilvánossággal**. A Társaság gondolja át, egy a Társasággal való együttműködés során kiemelkedő munkát kifejtő külső – katona, civil stb. – személyek részére rendszeresítsen jelentősebb pénzügyi kiadással nem járó, de az érintett személy felé a megbecsülést méltóan kihangsúlyozó elismerési fajták és formák rendszerének (oklevél, érme, cím?) kialakítását.

A megfelelő kapcsolatok hiányára utal az is, hogy szakosztályaink saját bevétellel, kevés kivétellel, nem rendelkeznek. A külső anyagi, és tudományos együttműködési támogatás megléte általában a szakosztályvezető szerencsés hivatali-intézményi beosztásának függvénye.

A Társaságnak megalakulása óta legnagyobb közmegebecsülést és elismerést kiváltó orgánuma, és szócsove a „**Hadtudomány**” című folyóirat. Átolvasva húsz évfolyam anyagát leszögezhető, hogy valóban a magyar hadtudomány legégetőbb, legaktuálisabb kérdéseit dolgozta fel magas színvonalon. Feltétlenül meg kell őrizni jelenlegi színvonalát és megteremteni a kiadásához szükséges anyagi háttérrel. Az egész Társaság alapvető érdeke, hogy mind jelenlegi írásos, mind elektronikus formájában terjesztésre kerüljön. Lehetőleg negyedévenként.

Visszatérve e fejezet kezdő gondolatára, a szakosztályok szétaprózottságának, mint a Társaság összefonásának, a szakosztályok sikeres együttműködésének legfőbb gátjára, megállapítható, hogy a Bizottságunk és a tagság egy részének véleménye szerinti járható kivezető utat a céltudatos és a sikeres munkához nélkülözhetetlen önállóságot megőrző integráció jelenti. Ennek lehetséges útját a Társaság két szakosztálya, az MHTT megalakulásában is kezdeményező, meghatározó szerepet játszó 25 éves múltra visszatekintő Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály (Klub) összefogva a Nemzetbiztonsági Szakosztállal, valamint a ZMNE hallgatóit tömörítő, Biztonságpolitikai Szakkollégiummal 2008. óta klub formában, összehangoltan tevékenykednek. Tapasztalataik kedvezőek. Hasonló tapasztalatai vannak a több éve szorosán együttműködő Logisztikai és a Védelemgazdasági szakosztályoknak, akikben szintén felmerült a fúzió gondolata. Nagyrészt e tapasztalatokra építkezve **javasoljuk a Küldöttgyűlésnek, hogy a Társaság összefogottabb vezetése, áttekinthetősége, az egységes arculat kialakítása, és nem utolsó sorban az átfogóbb, összehangoltabb tudományos tevékenység érdekében vizsgálja meg a hasonló, vagy „rokon”, illetve szorosán**

együttműködő szakosztályok összefogásának, „klubokba” való rendeződésének lehetőségét, és feltételeit. Az így, hadtudományi áganként, területenként létrejövő „klubok” mint új tevékenységszervező szint működne, összefogva a szakosztályok tevékenységét.

Kapcsolati rendszer

A „belső kapcsolatok” kérdése. A Társaság vezetése (elnök, helyettese, elnökség, IB) közötti általános kapcsolati rendszer meglehetősen kemény kritikában részesült. Nem eléggé folyamatos és szervezett. A hatékony, és – megismételjük – folyamatos kapcsolattartás javasolt módszerei: az elnök, helyettese, IB tagok rendszeres látogatásai a szakosztályoknál, folyamatos tájékoztatás, tanácsadás, a társasági feladatok átbeszélése, rendszeres beszámoltatás stb., a szakosztályok lehetőségeinek felmérése, ahhoz való igazodás stb.

Többször említettük a szakosztályok egymás közötti kapcsolattartás és tájékoztatásának problémáit. E területen véleményünk szerint az elnökségnek kell segítséget nyújtani. Célszerű egy olyan két havonkénti – legalább negyedévenkénti (!) – tájékoztató füzetet, leporellót kiadni és minden szakosztályhoz eljuttatni, valamint plakáton a ZMNE és a HM nagy látogatottságú helyein, helységeiben, valamint a Hadtörténeti Intézet és Múzeum, a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató KHT, és a fővárosi katonai alakulatok frekventált helyein elhelyezni.

A „külső kapcsolatok” kérdése. Elismerve, és megköszönve a ZMNE valóban kiváló támogatását, az elnökségnek el kell érni, hogy a Társaság valóban teljes jogú tag, és ne „szegény rokon” legyen az Egyetem területén. Gondolunk itt a küldöttgyűlés áthelyezésére, illetve hasonló esetekre.

Különösen fájó a Társaság számára a szakosztályok és a szakmailag illetékes honvédségi szervezetek közötti, korábbi aktív kapcsolatok legtöbb területen való leépülése. Következménye a gyakorlat és a tudományos vizsgálódás, kutatás elkülönülésének, a tudományos munkához igényelt szakmai információhiánynak, illetve a tudományos munka szakmai szervezetek általi igénylése elkerülésének, gyakran lebecsülésének, és a szakmai szervezetektől biztosítható anyagi, szervezési támogatás-csökkenésének veszélye.

Hasonló problémákat vet fel, és hiányokat okozhat a külső, nem katonai országos és ágazati tudományos, tudományszervező szervezetekkel, társaságokkal, valamint más minisztériumokkal, országos főhatóságokkal, érintett intézményekkel (ORFK, Vám és Pénzügyőrség, OKF, védelmi feladatokat is ellátó minisztériumok, főhatóságok, fővárosi és megyei szervek), tudományos társaságokkal, kutató intézetekkel, egyetemekkel, főiskolákkal történő folyamatos együttműködés hiánya. Ezzel a Társaság kizárja önmagát az ország tudományos életének vérkeringéséből. **A Bizottság véleménye szerint a**

hiány fölszámolása érdekében a Társaság vezetésének, és az érintett szakosztályoknak fel kell venni, illetve fel kell újítani a kapcsolatokat e szervezetekkel és az érintett intézményekkel kötött együttműködési megállapodásokkal. És gondoskodni arról, hogy a vállalt együttműködés betartásáról.

Külön kiemelést érdemel a Társaság bekapcsolódásának hiánya a nemzetközi partnerségi kapcsolatok rendszerébe. E a megalakulástól fennálló hiányosság pótlása előfeltétele a Társaság hazai megbecsülésének is.

Ismételten elismerve a ZMNE, mint hadtudományi műhely kiemelt jelentőségét és támogatóját Társaságunk tudományos bázisa szerepében, a tagság elkerülendőnek tartja az arra történő leszűkülés folyamatát, híve a teljes nyitottságnak és kapcsolatfelvételnek más tudományos és nem politikai társadalmi szervezetek felé is.

Aláhúзва megismételjük, a Társaság leggyengébb területének a kifelé irányuló tájékoztató munkát és PR tevékenységét tartja a tagság. Ennek nem kampányszerű, hanem az írott és elektronikus sajtó jól tervezett és céltudatos fölhasználását a legsürgősebb feladatnak tartják.

A tagság mondhatni egybehangzó véleménye szerint **nélkülözhetetlen, becsületbeli és a Társaság megbecsültsége helyreállításának első lépéseként ki kell adni a Hadtudományi Lexikon újabb kötetét.**

Társasági stratégiai elgondolás

A Bizottság célszerűnek tartja kidolgozni egy alulról felfelé épülő legalább tíz évre szóló távlati, mondhatni „stratégiai” elgondolást, a szakosztályok prognosztikai terveire alapozva. Ehhez természetesen minden klubnak, szakosztálynak el kell készítenie saját fejlesztési, cselekvési elgondolási tervezetét. Elemezve és értékelve szakterülete várható fejlődését – nemcsak magyar, hanem nemzetközi szinten is - mi várható tíz éven belül? Milyen megoldásra váró kérdések merülhetnek fel és azok megvalósítása esetén, milyen kihívásokat jelentenek a hadtudomány és a Társaság számára. A szakosztályok prognózisainak összehasonlítása értékes fejlődési és fejlesztési tendenciákat jelezhetnek előre. Ez lehetővé tenné a Társaság számára a tudományos előrelátást és a várható jövő „elméleti, elvi uralmát”.

Erre alapozva a Társaságnak meg kell találnia méltó helyét és szerepét, kapcsolatrendszerét a nemzet biztonságának védelmében résztvevő szervezetek körében. Ennek keretében lehet arra is alapozni és építeni, hogy a Társaság egyes tagjai, a társaságon kívüli munka keretében, aktívan részt vesznek „nemzetvédelmi, nemzetbiztonsági, hadtudományi stb.” civil projekteknél.

A Társaság tevékenységének jövő egyik fontos útja lehet bekapcsolódni a **tartalékos tisztek, honvédelemmel foglalkozó civil személyek** haderőn kívüli katonai, hadtudományi felkészítésébe, bekapcsolásába, a Társaság életébe.

Az anyagi helyzet

Tényként kell kezelni, hogy Társaságunk hatékonyabb működéséhez a jelenlegi anyagi feltételek nem elégségesek. És azt is tudomásul kell venni, hogy a jelenlegi dotáció lényeges emelésére a közeljövőben nem lehet számítani. A külső dotáció reálérték csökkenésével kell számolni E dotáció és a tagdíjak mellett, keresni kell a további erőforrások bevonásának lehetőségét. Ilyenek lehetnek:

- a tagdíjak inflációt követő szabályozása,
- „kollektív” tagsági díj bevezetése a külső szervek részére,
- a vázolt együttműködési megállapodásokban anyagi támogatások elérése,
- pályázatok,
- üzleti vállalkozásként tanulmányok felmérések kidolgozása, szakértői megbízatások felvállalása, konferenciák, továbbképzések, tanulmányutak szervezése, könyvkiadás stb.
- A szakosztályok kapcsolataiban, hatáskörében rejlő dologi és anyagi támogatási lehetőségek feltárása,
- Egyéb üzleti lehetőségek feltárása.

Az önálló lábra állás alapvető távlati cél, csak így érhető el, hogy semmilyen külső állami, gazdasági, politikai szerv ne legyen képes a Társaság önálló és megalapozott véleményének befolyásolására. Előfeltétele annak, hogy mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban, mint mértékadó szervezet tartsák számon a Magyar Hadtudományi Társaságot.

Befejezésül a Bizottság megköszöni a teljes Tagságnak azt a rendkívül pozitív, tárgyilagos, realista és őszinte hozzáállást, amellyel a felmérés, a beszélgetések során találkoztunk. Mindenkit a jobbitás vezérelt, kerülve minden személyeskedést. Ezt tartjuk a további előrehaladás, kibontakozás legfontosabb zálogának.

Budapest, 2010. március 12-én

Dr. Holló József Ferenc nyá. altábornagy sk.   Dr. Pataky Iván. nyá. ezredes sk.

Dr. Turák János nyá. ezredes sk.   Dr. Várhegyi István nyá. mk. ezredes sk.